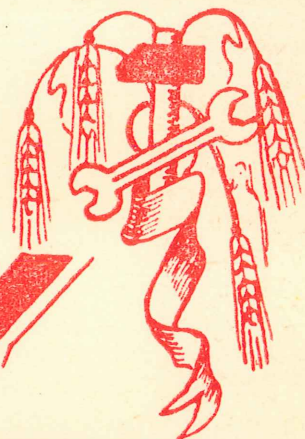

Jevišovické

NOVINY

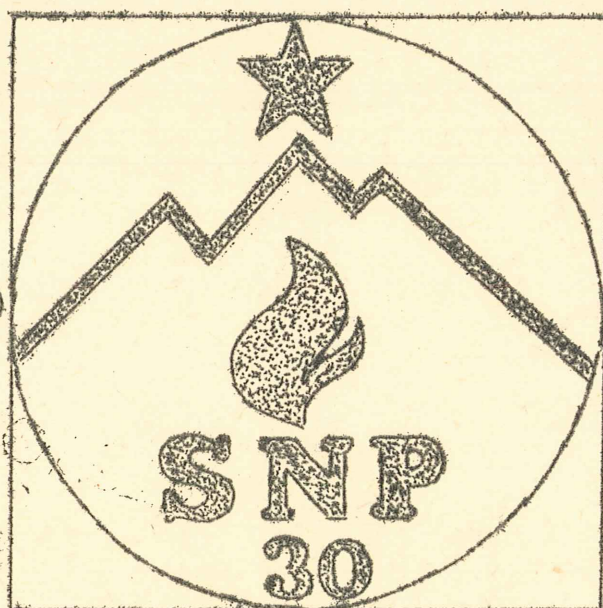

VYDÁVÁ OSVĚTOVÁ BESEDA V JEVIŠOVICÍCH

Ročník 1974 /XVII./, číslo 7 a 8

Červenec a srpen

Z DRAVÍME
SLOVENSKÉHO
POVSTÁNÍ

30. VÝROČÍ
NÁRODNÍHO
29. 8. 1944!

NEHOŘÍ UŽ VATRY

... Nehoří už vatry v horách, zhasly znenadání,
poručili uhasit je generálští páni.
Ztichly branky křivých plůtků, tiche lehlo k prahu,
nepovědí, nevyzradí, muže nevydají....

Zasypává listí stezku, partyzánskou stezku,
bystřina už stopy smývá, liják na ně padá.
Mlčí muži. A tu náhle : Zrada ! Zrada ! Zrada !
Zazvučelo černé slovo, ozvěna se vrací,
vtihla garda na dědinu jako draví ptáci,
dvanáct chalup obklíčili, dvanáct mužů berou,
co je třináctý, ten jidáš, vydal zpronevěrou.

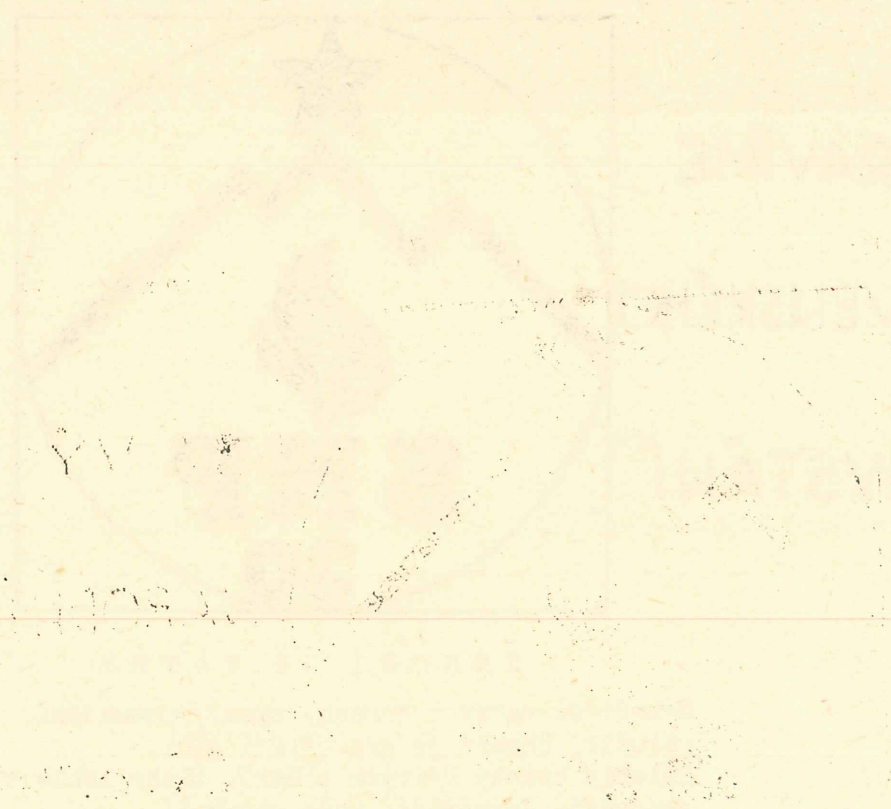
Zavzdychaly siré lesy, skály zaplakaly,
když těch dvanáct, ještě živých, do jam zahrabali.
Zabourily háje hněvem, hory zahučely,
že už v hoře s Jánošíky vatry nezanítí,
že už hynou v mělké jámě, zmučení a zbití
Přísahou ty hory hučí : Pomstěna buď vina !

Na těch rovech dva dny ještě vzdouvala se hlína,

Journal

MEMORANDUM

VÝBAVA OSVĚTOVA PRÁCE V ŽELEZOVIČKÁCH

PLNĚNÍ VOLEBNÍHO PROGRAMU

Dne 8.8. 1974 se konalo plenární zasedání MNV, které projednávalo hospodaření MNV za 1. pololetí, plnění volebního programu a hodnocení poslanců MNV. Plenární zasedání konstatovalo, že

ALCE Z zařazené do volebního programu nejsou bohužel plněny v souladu s plánem a to hlavně pro nedostatek potřebného materiálu.

KOMUNIKACE.

V současné době jsou prováděny úpravy komunikací položením obrubníků a zhotovením asfaltového povrchu a to v uličce od hasičského stádku k transformátoru a v ulicích od farý ke Koudělkovým. Mimo to se v některých ulicích, hlavně na Bělidlech provádí druhý asfaltový uzávěr.

O akci Z VÝSTAVBA ŠATEN NA HRŠTI píšeme ve zvláštním článku.

Také o akci NOVÝ PLOVUCÍ BAZÉN.

Zhotovení nové FASÁDY NA KOLENIU se pokračuje. V budově STARÉ POŠTY, kterou převzal MNV a odkud se pošta nedávno odstěhovala /viz zvláštní článek dále /se provádějí nutné stavební práce, aby se mohlo být přemístěno kadeřnictví a sběrna prádla a šactva.

V pokračování v akci ÚPRAVY VODOVODU brání stále chybějící potřebné množství litinového potrubí.

V plnění rozpočtu MNV bylo plénum MNV konstatováno, že na rozpočtový plán příjmů 579.100 Kčs bylo zatím splněno 348.090 Kčs a na plán výdajů v téže výši čerpáno dosud 395.929 Kčs. Mimořádné dotace mimo rozpočet MNV činí celkem 370.000 Kčs.

V Ý Z V A

MNV dostal v poslední době menší počet popelnic na odpadky. Zájemci o ně, ať se ihned přihlásí na MNV. Další popelnice budou rozdělovány, jakmile je MNV opět dostane.

MNV

NOVÝ BAZÉN NA KOUPALIŠTI

Počátkem tohoto roku bylo Okresním rekreačním podnikem ve Vranově n.D. zahájeno na naší přehradě budování nového plovacího bazénu o rozměrech vnitřní koupací plochy 20 x 8 m, poněvadž starý pomalu dosluhuje. Pro jisté výrobní potíže bylo budování bazénu posléze předáno Okresnímu průmyslovému podniku ve Znojmě, který však do zahájení sezony zhotovil jenom hrubou železnou konstrukci a k dokončení se pro materiálové potíže nedostal.

A tak se stalo, že nově budovaná železná konstrukce, plovoucí na vodě, zůstala zakotvena po celou sezonu vedle přístaviště starého bazénu, což zvláště koncem července a počátkem srpna, kdy bylo letos jediné pár pěkných a horkých dní, činilo všem rekreačním a návštěvníkům koupaliště dosti obtíží.

Zakotvení rozdělaného nového bazénu v místech, kde je jediný slušný vstup do volné vody přehrady, tento vstup zcela znemožňovalo a mimo to vodní zátiší mezi oběma bazény vzniklé způsobovalo, že se v tomto prostoru shromažďovala značná nečistota, která koupání i pobyt na koupališti velmi zneprůjemňovala.

Doufejme však, že příští rok, kdy má být provozovatelem našeho koupaliště Okresní reparační podnik ve Vranově n.D., bude i zajišťování těchto reparačních služeb u nás na o k r e s n í úrovni.

red.

MINISTR ZEMĚDĚLSTVÍ ČSSR U NÁS

Dne 1. srpna 1974 navštívil ministr zemědělství a výživy dr. Bohuslav Večeřa v rámci své návštěvy Znojemska i naše JZD ČSP v Jevišovicích. Po krátké besedě s funkcionáři družstva prohlédl si ministr Večeřa za doprovodu tajemníka pro zemědělství OV KSČ s. inž. Jindřicha Jansy výstavbu nového kravína, v němž se zvláště zajímal o nejmodernější technologii, již zde bude zvláště při dojení kráv použito.

red.

PRŮBĚH LETOŠNÍCH Ž N Í

přes veškeru nepřízeň počasí celkem úspěšně pokračuje, i když časté deště celkovou dobu žní dosti prodlužují. Naše sloučené JZD začalo sklízni ječmene dne 23.7.74 ve Vevčicích. Celkový žnový úkol včetně řeply ozimé a luštěnin je 1.327 ha. JZD má pro splnění tohoto úkolu nasazeno 7 čbílňních kombajnů, z nichž 4 jsou vlastní a to dva E 512, jedna Niva a jeden SK 4 a tři kombajny E 512 jsou brigádnické a to dva z STS Hrušovany a jeden z Pacova. K 9.8. mělo JZD z celkového úkolu splněno 438 ha.

Bude-li počasí aspoň trochu příznivé, dá se očekávat, že žně budou u nás hotovy během 10 pracovních dnů, nejpozději do konce srpna.

Podle dosavadních výsledků ukazuje se, že průměrné hektarové výnosy obilovin budou lepší než loni / činí průměrně 40 q na 1 ha, nejvyšší vyjimečně až 60 q po 1 hektaru, což u nás nikdo nikdy nepamatuje. / . Dá se tedy předpokládat, že plán 425 vagonů výnosu a sklizně obilovin bude splněn a ještě přetřeno.

Podobně jako loni i letos bylo po dobu žní zavedeno vyvažování pro 30 žnových pracovníků a snídaně, obědy i večere, které velmi obětavě zhotovuje ve školní jídelně ve St. zámku kuchařka Krista Řeřuchová, dováží až na pracoviště dodávka autem s Josef Nezveda. Všem pracovníkům JZD i brigádníkům je nutno za jejich obětavou práci při letošních žních, velmi zkomplikovaných dešti, co nejsrdečněji poděkovat.

red.

NOVÝ BŘEHN NA KUPALIŠTĚ

Nový Břeheň, který byl v minulosti jen malou vesnicí, nyní se rozvíjí jako letní resort. V blízkosti koupaliště se nachází nové budovy a zařízení, které přispívá k jeho rozvoji. Místní úřad se snaží zlepšit infrastrukturu a přilákat více návštěvníků.

V souvislosti s rozvojem koupaliště probíhá výstavba nových objektů. Tyto stavby jsou plánovité a mají sloužit pro zvýšení komfortu návštěvníků. Místní podnikatelé se zapojují do realizace těchto projektů.

Nový Břeheň se stává oblíbeným místem pro dovolenou. Díky své přírodní krásě a modernímu vybavení přitahuje mnoho lidí. Místní komunita se snaží zachovat původní charakter a zároveň poskytnout kvalitní služby.

V blízkosti koupaliště se nachází nové objekty, které jsou v současnosti v dokončení. Tyto stavby přinesou do oblasti nové možnosti a zvýší její atraktivitu. Místní úřad sleduje průběh prací a zajišťuje plynulý průběh výstavby.

VÝSTAVBA

Výstavba nových objektů v blízkosti koupaliště je v plném prouhu. Tyto stavby jsou důležitou součástí rozvoje této oblasti. Místní podnikatelé a úřad spolupracují na realizaci těchto projektů.

NOVÝ BŘEHN NA KUPALIŠTĚ

Nový Břeheň se stává oblíbeným místem pro dovolenou. Díky své přírodní krásě a modernímu vybavení přitahuje mnoho lidí. Místní komunita se snaží zachovat původní charakter a zároveň poskytnout kvalitní služby. Výstavba nových objektů přispívá k jeho rozvoji.

Nový Břeheň se stává oblíbeným místem pro dovolenou. Díky své přírodní krásě a modernímu vybavení přitahuje mnoho lidí. Místní komunita se snaží zachovat původní charakter a zároveň poskytnout kvalitní služby.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A DOBROBY

Ministerstvo průmyslu a dobrot připravuje nové projekty, které přinesou do země nové možnosti a zvýší její atraktivitu. Tyto projekty jsou důležitou součástí rozvoje naší země.

PRŮMYSL A DOBROTA

Průmysl a dobrota jsou klíčovými faktory rozvoje země. Ministerstvo se snaží vytvořit příznivé podmínky pro jejich rozvoj. Tyto podmínky přinesou do země nové možnosti a zvýší její atraktivitu.

PRVNÍ BSP PŘI JZD ČSP JEVIŠOVICE

3.

Počátkem července 1974 byla založena v JZD ČSP v Jevišovicích první brigáda socialistické práce ve stavebnictví. Brigádu tvoří 12 členná stavební skupina JZD a pod vedením s. Jaroslava Mareše z Boslovětejna členy této brigády jsou tyto družstevníci: Karol Burda, Ladislav Gregor, Ladislav Karpíšek, Jan Křištof, Karel Obořil, Jan Ovčáček, Miroslav Polichý, Ladislav Protivínský, Zdeněk Rada, Zdeněk Vykliclý a František Vystrčil. Brigáda se mimo plnění významných hospodářských úkolů zavázala vyrovnat mnoho na stavebních pracích z 1. pololetí 1974 a nahradit hospodárně materiálem. Našem družstevním stavbařům přejeme v jejich práci hodně úspěchů.

red.

NOVÉ Š A T. N. Y. NA HRŠTÍ

Místní Tělovýchovná jednota Sokol staví v akci Z za podpory LNV naléhavě potřebné šatny na hřišti a to v jeho zadní části. Stavba je 24 m dlouhá, 8,30 m široká a obsahuje: 2 šatny, klubovnu, 2 šatny, sociální zařízení se sprchami a místnost pro rozhodčího. Rozpočtová hodnota stavby činí zhruba 158 tisíc Kčs.

V současné době je vyžděno obvodové zdivo, jsou osazena okna a provedeno zastropení. Na neplacených brigádách bylo dosud odpracováno 600 hodin. Neodvolatelný termín k dokončení a předání stavby svému účelu je stanoven nejpozději do konce tohoto roku.

Vyzýváme všechny členy Sokola k urychlenému splnění brigádnických závazků a všechny jevišovické příznivce sportu, aby pomohli k dokončení stavby ve stanoveném termínu.

red.

K ČINNOSTI ZO SSM A PO V JEVIŠOVICÍCH

Naši pionýři a někteří členové ZO SSM se podíleli na zdařilé DĚTSKÉ AKADEMII, kterou ZDŠ uspořádala v Lomeniu 28. června na počest 30. výročí SNP. Tohoto vystoupení se zúčastnilo asi 80 dětí, takže šlo o společné vystoupení mladé generace od nejútlejšího věku až po mládež dospívající, která se letos se školou rozloučila. Všem vedoucím účinnujících skupin patří náš upřímný dík za jejich obětavou práci i za jejich lásku k dětem a umění. Těm žákům, kteří se se školou rozloučili, přejeme další úspěchy ve studiu i v životní praxi, kterou někteří nastupují. Věříme, že alespoň jevišovští členové souboru a ti z blízkého okolí nám zůstanou věrní a těšíme se na jejich další vystoupení.

Činnost organizace SSM v červenci a srpnu pozbyla sice svůj pravidelný rytmus, ale neztratila se. Svazáci se rozešli pomáhat všu-

de tam, kde jejich pomoci bylo třeba, aby náročná úloha letní sezony mohly být splněny a tam, kde svou brigádu by pomohli vyřešit otázku dovolených některých pracovníků. Zapojili se u Silnic n.p. Znojmo, v rekreačních střediscích ve Vranově, Bítově, v chatách Žďárských strojářů, na přehradě v Jevišovicích, v restauracích U Makovičků, U Suchého Čerta a pod. Samozřejmě, že nezapomněli ani na svoje nejmladší kamarády, o které celoročně pečují a zúčastnili se s nimi pobytu v jevišovských táborech.

Za.

JAZYKOVÉ KURSY ČFM

Dne 27.6. 1974 oznámilo Rudé právo, že Cestovní kancelář mladých Brno uspořádá v prázdninách pro mládež ve třech rekreačních střediscích Jihomoravského kraje a to v Lomnici u Tišnova, ve Sněžném, obres Žďár n.S. a na zámku v Jevišovicích jazykové kursy.

Na našem Starém zámku se uskutečnily od počátku července do 24. srpna čtyři takové jazykové kursy a to kurs angličtiny, francouzštiny, ruštiny a němčiny, vždy za účasti 20 - 30 frekvenciantů. O rozšíření jazykových vědomostí účastníků, jimiž byli mladí lidé z celé naší republiky, vedle poslechu magnetofonových pásek, starali se lektori ČFM a pozvaní pedagogové ze zahraničí.

Jako učebny sloužily kursistům dvě třídy ZDŠ, ubytování bylo zajištěno v turist. ubytovně ve St. zámku a stravování v restauraci U Suchého Čerta. Účastníci všech čtyř kursů si prohlédli naše muzeum ve St. zámku a vyslechli přednášku o dějinách Jevišovic. Všem kursistům se u nás velmi líbilo.

red.

PŘESTĚHOVÁNÍ POŠTY

Dne 19.7. 1974 v pátek došlo k přestěhování poštovního úřadu z domu č. 29 na Palackého ulici pod kostelem na ulici Znojemskou - Tyršovu do domu č. 290, který čsl. stát - mim. pošt koupilo od býv. majitelů Earla Dvořáka, býv. předsedy LNV a jeho zete Miloslava Růžičky a pro účely pošty dosti značným nákladem zadaptovalá.

Provoz v nové poště byl zahájen v pondělí dne 22.7. 1974. Vedoucím poštmištem zůstává Josef R y t í ř .

red.

NOVÁ PRODEJNA - PARTIOVÉ ZBOŽÍ

Dne 24.6. 1974 byla Jednotou l.s.č. Mor. Krumlov otevřena v bývalé prodejně průmyslového zboží u Čadů nová prodejna Partiového zboží.

Vedoucí se stala s. Marta Vykliclá. Přejeme jí tu hodně úspěchů!

red.

ÚSPĚCH UČNICE

Pělného úspěchu docílila při závěrečném hodnocení učební doby Marie RAPÁČOVÁ ze Střelice č. 22, která po dobu 3 let se učila prodavačkou v prodejně Jednoty na Podolí, kde je vedoucím s. Věr. Tuna.

V soutěži učňů pořádané Jednotou l.s.d. v Mor. Krumlově na závěr učební doby dne 25.2. 1974 a již se zúčastnilo 11 vybraných učňů se umístila na 1. místě. Po tomto úspěchu byla vedením družstva vyslána jako nejlepší učnice do krajské soutěže, konané ve dnech 5. až 8. 3. 1974 ve Třech Studních u Velkého Meziříčí, kde z 11 učňů z 11 zúčastněných Jednot se umístila na čestném 4. místě.

Také po celou dobu učební dosahovala výborných výsledků ve škole i na pracovišti a závěrečné zkoušky složila s vyznamenáním.

Přejeme jí, aby jí její houževnatost nepustila a aby se i nadále řadila mezi nejlepší zaměstnance našeho družstva.

LSD Jednota, výchova učňů

SERÝVAČKY

1. Kolikrát je obsaženo sto v padesáti?
2. Kéž tvá věštba je vždy šťastna!
3. Ten kluk je čert; serve se s neznámým chlapcem.
4. Tvá úloha je špatná, máš mnoho pravopisných chyb.
5. Koří se jen čestným lidem.
6. Ostrou pílou uřízneš i silný kmen.
7. Proč jsi dnes odeštol bez rozloučení?
8. Běž a uřež kvítka ze zřehou!
9. Do ul. budeš čestný, budeš ctěn.
10. Máma zavolá děti domů, jak se sešerí.
11. Na čem pracuješ ve dne?
12. Za oblevy je denní teplota mírná.

V každé větě je skryt název kalendářního měsíce.

Rozluštění s' rývaček z 5. a 6. čísla :

1. křeček, 2. myš, 3. hraboš, 4. veverka, 5. krysa, 6. lumík, 7. bobr, 8. zajíc.

Správně luštili : H. Pavlu Třebíč a R. Peštlův Třebíč. Po jedné chybě měli: Fr. Meduna Brno, dr. I. Vavrouch Farviná a R. Koutný Slatina. Nějak je spletl ten bobr mnoho štěstí do dalšího kola!
red. a E.K.

VZPOMÍNÁME

V poslední době nás opustili tito naši příp. nám známi a milí spoluobčané :

Dne 16.5. 1974 zemřela ve věku 88 let Anastazie LIENIČOVÁ z Jevišovic č. 136.

Dne 7.6. 1974 zemřel ve stát. sanatoriu v Praze ve věku 81 let národní umělec prof. inž. arch. Jiří KROHA, Drhc, nositel Řádu republiky, Řádu práce, Řádu 25. února 1948, Řádu Vítězného února a dalších vyznamenání, který za svého

života byl hostem pí. Květy Franzové několikrát navštívil Jevišovice, které se mu velmi líbily. V architektu Krohovi odešla vynikající osobnost architekta a umělce, vědce a pedagoga mimořádné tvůrčí fantazie.

Dne 11.7. 1974 zemřela v Domově důchodců ve věku 98 let naše nejstarší jevišovická občanka Antonie TURKOVÁ z býv. Zálušky.

Dne 18. 7. 1974 zemřel v Brně ve věku 86 let náš býv. občan a vedoucí pohostinství Rudolf ŠTURSA.

Dne 23. 7. 1974 zemřel ve Znojmě ve věku 64 let jevišovický rodák a dlouholetý vrátný znojemské nemocnice s. Ladislav URBÁNEK. Byl pochován na místním hřbitově dne 27.7.1974.

Čest práci a památce všech zemřelých!
red.

JEVIŠOVŠTÍ DO FINALE

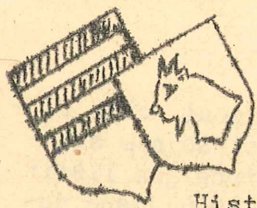
Po vítězných kvalifikačních utkáních v turnaji O zlatý, stříbrný a bronzový pohár Zemědělských novin, konaných dne 13.4. 1974 v Jevišovicích a 25. května v Prosenicích u Olomouce, účastnili se fotbalisté JZD ČSP Jevišovice dne 6.7. 1974 3. kola tohoto turnaje, jehož pořadatelem byla STS Český Brod opravna Velim na okrese Kolín. Turnaje, který se hrál v sousední obci na hřišti TJ Sokol Předhradí, se účastnila 3 mužstva a to STS Velim, okres Kolín, JZD Roudnice, okres Hradec Králové a JZD ČSP Jevišovice.

Vítězi turnaje se stali lepším celkovým score Jevišovičtí, když v 2. utkání porazili STS Velim 5:0 a v 3. utkání remizovali s JZD Roudnice 1:1. V 1. utkání zvítězilo JZD Roudnice nad STS Velim 2:1 a tím se umístilo na 2. místě, zatím co jednáctka pořadatelů skončila na místě posledním. Vítězstvím v tomto turnaji kvalifikovali se naši fotbalisté do finále této velmi zajímavé sportovní soutěže Zemědělských novin.
A.

MEMORIÁL CYRILYŠAVÉHO A FR. BURTY

Dne 14.7.1974 se konal u nás opět tento oblíbený memoriál a to za účasti Blížkovic, Višňové a dvou družstev domácích. Vítězem turnaje se stalo 1. mužstvo našich, když v 1. utkání porazilo Blížkovice 3:0 a v závěrečném utkání Višňovců 4:3. Druhá byla Višňová, porazivší jevišovické dorostence 6:0 a třetí byly Blížkovice, které nad našimi dorostenci zvítězily 3:2. Před zahájením turnaje položili zástupci všech fotbalových oddílů věnce na hroby obou našich zemřelých fotbalistů.
red.

JH vycházejí 1 x za 2 měsíce a řídí je red. kol. dr. L. Audy, Zč. Kastrhoun a Zč. Busta.
Povoleno ONV Znojmo.

Z HISTORIE JEVIŠOVIC

Ročník 1974
číslo 7/8

Příloha JN, řídí dr. Ladislav A u d y

Historický vývoj majetkoprávních poměrů bývalého panství Jevišovice

/ 54. pokračování /

Příloha JN " Z historie Jevišovic" byla naposledy připojena k Jevišovickým novinám v 11/12 čísle ročníku 1972 a počínaje začátkem roku 1973 bylo od ní upuštěno. Stalo se tak hlavně proto, že číslem 1/2 1973 bylo k Jevišovickým novinám připojováno 16 stran historického románu "Suchý Čert", aby tento byl co nejdříve ukončen.

Nyní, kdy román "Suchý Čert" již skončil, chtěl bych v tomto a snad ještě v příštím čísle dokončit svou historickou studii "Historický vývoj majetkoprávních poměrů bývalého panství Jevišovice" započatou v 2. čísle ročníku 1967 a po něm pak podle možností pokračovat v dějinách Jevišovic od r. 1601 až do doby nynější. Podaří-li se to, dostali by čtenáři JN do rukou u c e l e n é d ě j i n y J e v i š o v i c e od nejstarší doby až dodnes, které v takovém rozsahu a podrobnostech dosud nikdy a nikde vydány nebyly. Mám k tomu účelu velmi mnoho historického materiálu a bohatou sbírku výpisů. Doporučoval bych proto čtenářům, aby si Jevišovické noviny a hlavně historickou přílohu schovávali.

Přikročme však již k dokončení dějin Jevišovic za jevišovických funštátů, jimiž má studie "Historický vývoj..." vlastně je.

V č. 11/12 roč. 1972 jsme si uveřejnili pověst o Zlaté studni paní Kateřiny Zajímáčky na zámku v Brtnici u Jihlavy, dále obrázek lampy pro věčné světlo, kterou darovala Kateřina Zajímáčka, poslední ženská příslušnice jevišovických funštátů, farnímu kostelu sv. Jaluha Většího v Brtnici a posléze několik údajů z brtnického archivu o listinách vydaných Kateřinou Zajímáčkou v roce 1598, 1599 a 1601 Brtnickým.

Zvlášť listina v r. 1601 sepsaná z příkazu Kateřiny Zajímáčky, tehdy společně a jediné majitelky panství Brtnického, Mor. Budějovického a Jevišovického, brtnickým písařem Vilémem z Břesovic, potvrzuje nám znovu, jak jsme si již dříve řekli, že paní Kateřina Zajímáčka z funštátu a Jevišovic byla vůči svým poddaným paní osvícenou, dobrotivou a své poddané všestranně podporující. V listině, kterou jsme si celou uveřejnili se mluvilo o tom, že majitelka panství paní Kateřina daruje majetky z propadlých sirotčích odumrtí tzv. Brtnickému literáckému kúru, který je dále též jmenován jako "Literáti" nebo Brtničtí literáti. Jistě se čtenáři JN nad tímto názvem pozastavili a rádi by se dozvěděli, co to vlastně tento Brtnický literácký kúr byl.

Dnes se tedy s pojmem literácký kúr, s tímto zajímavým kulturním zařízením 16. století na některých panstvích, blíže seznámíme.

Prvenství v tomto zařízení na Moravě náleží, jak o tom píše v Kapitolách z dějin hudby v Třebíči Dr. O Urban v měsíčníku Kulturní zpravodaj č. 2/1973, městu Třebíči.

"Do 16. století, které bývá nazýváno zlatým věkem českých měst, vstupuje Třebíč jako město sice poddané, ale po všech stránkách vzrůstající a významné, které záhy dosáhlo na poli kulturním dokonce určitou přednost před ostatními městy moravskými. Stalo se tak v roce 1516, kdy Jan z Pernštejna, tehdy zástavní pán kláštera trebičského i města Třebíče a hejtman markrabství moravského, potvrdil regule čili řád literátů ské h o b r a t r s t v a, které se krátce předtím ustavilo při kostele sv. Martina. Protože se v té době neseťkává nikde na Moravě s podobným zařízením, náleží Třebíči prvenství, že zde vzniklo a po dlouhou dobu působilo první literátské bratrstvo v této zemi. Abychom si plně uvědomili závažnost této skutečnosti pro kulturní profil města, uvedme aspoň stručně, že pod pojmem literátské bratrstvo, literátský sbor nebo kúr rozumíme družiny osob, které jsou ve starých písemnostech označovány jako "cives literati", dnes bychom řekli lidé vzdělaní v oborech humanitních, kteří se předsevzali pěstování sborového, většinou vícehlasého zpěvu na vysoké umělecké úrovni / tehdy ovšem zpěvu chrámového/ a pěstování vzdělanosti vůbec. Literátská bratrstva byla výtvorem kulturního snažení českého měšťanstva 16. století. Fromě svého hlavního uměleckého úkolu měla rovněž poslání vzdělávací, výchovné, společenské i charitativní a organizací podobnou cechovnímu zřízení sdružovala lidi ušlechtilých zájmů. Literátská bratrstva jsou jevem výhradně českým, nemají nic společného s německými meisterskými, z nichž byla občas omylem přirovnávána, vznikala ojediněle již před husitskou revolucí, jejich největší rozvoj je však spojen s českou reformací."

Po roce 1516 vznikaly podobné L i t e r á t s k é k ú r y, jako v Třebíči, i v sídelních městech a městečkách i jiných pokrokových panstvích na Moravě. Bylo tomu tak nepochybně i na panství Valdštejnů v Mor. Budějovicích, Jevišovicích a Brtnici, když hejtmanem markrabství moravského se stal Hynek Brtnický z Valdštejna, manžel naší Kateřiny

Zajímácky, muž vysoce vzdělaný a osvícený a jako vynikající císařský diplomat velmi zce-
stovaly. I když ani v Hor. Budějovicích, ani v Jevišovicích, ani v Brtnici se nám neza-
chovala potvrzovací listina o schválení regulí literátského bratrstva, přece jen listina
Kateřiny Zajímácky z r. 1601 i následná listina Zdenka z Valdštejna z r. 1605 jasně do-
kumentují, že zvláště v Brtnici taková schvalovací listina Brtnických literátů existovala.
Že tomu tak skutečně bylo, toho dokladem jsou následující skutečnosti :

Dne 21. ledna 1973 zaslal mi můj informátor, býv. brtnický archivář Jan Svoboda/ne-
dávno bohužel zemřelý/ další dopis, v němž píše :

"Dovolte mi, abych se ještě vrátil k Hynkovi z Valdštejna. Hynek založil asi v druhé
polovině 16. století v Brtnici řád literátský a vydal tomuto řádu artikule. Po smrti Hyn-
kově potvrdila vdova po Hynkovi Kateřina Zajímácka z Kunštátu a Jevišovic řádové artikule
le brtnický literátům, plně tak přání svého chotě, vyslovené v jeho závěti. Po smrti
Kateřiny Zajímácky požádali členové literátského řádu v Brtnici dědice panství Zdenka z
Valdštejna, synovce Kateřiny Zajímácky, aby i on výsady kůru literátského bratrstva v
Brtnici potvrdil. Zdeněk žádosti vyhověl a výsady kůru potvrdil na pergamenové listině
v r. 1605, kterou přikládám v opise. Původní artikule vydané Hynkem se bohužel nezacho-
valy a tak nelze zjistit přesné datum založení literátského řádu v Brtnici. Stalo se tak
však jistě v letech, kdy byl Hynek z Valdštejna nejvyšším komorním maršalstvem moravského,
jak ho Zdeněk v listině r. 1605 artikule potvrzující, výslovně jmenuje." Listina zní :

" Já, Zdeněk Brtnický z Valdštejna, na Brtnici a Sádku,
pán a pravý dědic panství a statku brtnického, známo činím tímto listem přede všemi k de-
čten nebo čtený slyšen bude, že přede mnou literáti starší i mladší, poddaní moji věrní
a milí z městečka našeho Brtnice Trhové se představili a mně artikule řádu svého lite-
rátského, vydaného urozeným pánem panem Hynkem z Valdštejna Brtnického
na Brtnici, nejvyššího komorníka maršalství moravského, neboštika strýce mého milého
dobré paměti a stvrzené znovu pak od urozené paní, paní Kateřiny Zajímáck-
y z Kunštátu, držitelkyně statků a panství brtnického, podle kšaftu svrchu-
psaného pana Hynka, pana manžela jejího potvrzeno, celé a neporušené předali, mně
při tom ponížene a snažně žádajíce, abych pro čest a slávu Pána Boha Všemohoucího, též
pro rozšíření a utvrzení svaté pravdy jeho, ano i pro vzdělání církve a zachování čis-
tých božích poct mezi i všemi shromážděními církevními tu v Brtnici požívajícími dotvr-
zené artikule tak jak na pergameně výslovně vepsány jsou jim potvrdil. Kteréžto artikule
s pilností čta, s bedlivostí uváživ nacházím to, že se napřed slávy boží při tom k dob-
rému církevnímu a pobožnému řádu mezi těmi literáty sestavují, první literáti z té pří-
činy vždy vřadně a chvalitebně a výtečně jakož vždy od svrchupsaných předkův, mojih
pánů a držitelů statku brtnického nabyli, tak i ode mně sníženu a poníženu žádostí
vyhledávají. Protože já, svrchupsaný Zdeněk Brtnický z Valdštejna
vím, že každé vrchnosti přísluší přední péče a starost o slávu boží a zachování čistého
učení církve býti má a příkladem již dotčených předkův mojih k ráčím a těch artikulův
jak je na pergamentu napsáno a potvrzeno býti má. Také v milost a nadání se strany kupo-
vání a dvakrát v roce vyšetřování jistého počtu věder vína a to beze vsí překážky užívá-
ní a obracení k dobrému společnosti jejich, též strany mercův neb znamení, jehož na se-
kretu užívají, měli. Kteréžto věci široce a světle a výslovně v tomtož listě a s těmi
artikuly dotčeny jsou, těch ve všech klauzulích a punktech potvrzují, nad nimi i nad
tímiž literáty nynějšími i potomky jejich budoucími rukou ochrannou i s erby budoucími,
potomky, pány a držiteli panství brtnického držeti chci, aby žádný z všetečnosti, nebo
lehkomyslnosti jim příkoří, překážky, kráčení, posměchu, křivdy nebo cokoliv jiného ná-
těchto artikulech jejich a dobrého řádu, neb zmenšení a škodu v tom, což k užítí spo-
lečnosti jejich - jak se strany kupování, chování a prodávání vína, čemuž v listě nade-
psaném stvrzeno a dotčeno, taky stran jiných příležitostí, z nichž by sobě užitek při-
néstí mohli, přinášejí, jim nečinil.

Pa-li by kdokoliv proti těmto nynějším i budoucím literátům jejich místo pro sebe
bral, potupu, lehlost, šlohu neb překážku činil, takového každého statečně trestati míním.

Pro lepší toho všeho, což v tomto listě píšu, pevnost, stálost a udržení, tento
potvrzující můj list řádu literátskému brtnickému pečeti svou vlastní a podpisem ruky
moji potvrzují.

Kteréhož jest dán na zámku v Brtnici ve čtvrtel před památkou svatého Pavla obráče-
ní na víru křesťanskou léta Páně tisícího šestistého pátého.

Zdeněk z Valdštejna v.r."

Aby pak čtenáři JN mohli si udělat jakousi představu o tom, jak vypadaly tehdy ony artikule / články / Literátského bratrstva, příp. jaký byl asi obsah těchto artikulí uveďme si dále ze vzorového t ř e b í č s k é h o ř á d u literátského bratrstva aspoň tato hlavní ustanovení :

- 1/ Nejprve a předkem se stanoví, aby každý z literátů každou neděli dal do pušky / schránka na peníze, pokladnice / jeden peníz.
- 2/ Item /rovněž/ kdožby zmeškal Introit, dej jeden peníz, ale kdož by zmeškal Fyrie, dej dva peníze.
- 3/ Item který zmešká Et in terra, dej čtyři peníze.
- 4/ Item Prosu, dej šest peněz,
- 5/ item Patrem, dej sedm peněz,
- 6/ item kdožby všecku mši zmeškal, dej deset peněz.
/ Poznámka : Introit, Fyrie, Et in terra, Prosa a Patrem jsou části mše nazvané podle počátečních slov latinských textů/.
7. Pakli by kdo svévolně, jsa doma, to obmeškal, a to naň uznáno bylo, má položit dva groše, a k tomu trestání aby měl podle zdání starších.
A kdožby se ze starších těchto věcí svrchupsaných dopustil, ten aby dvojnásobnou trestán byl.
8. Item starší, kteří jsou z jednoty zvoleni, těch všickni předkem aby poslušni byli, a kdo by jich v čem poslušen býti nechtěl a ve vážnosti jich neměl, ten aby byl trestán dle zdání všech, a v tom aby jim žádný v to nesahal.
9. Item co se různic neb nesnází dotýče, jakýchžkoliv, které by mezi nimi povstaly, v tom aby se sami trestali bez pánů i bez rychtáře.
10. Item co se literátů od starších obeslání dotýče, komuž by bylo oznámeno pro potřebu jich dobrého, a kdožbykoli bez slušné příčiny nechtěl přijít, a to naň uznáno bylo, ten trestání přijíti má a pokutu polož, která uložena bude ode všech spolutovaryšů.
11. Item kdož by se kolikvět buďto starší neb mladí z literátů sešli, tu aby mezi sebou jeden z druhého žádných posměchů neměl pod pokutou vyhledání z starších. "

Jak vidíme, byl potvrzený řád třebíčských literátů zcela jednoduchý a týkal se především lázně a získávání finančních prostředků potřebných k zamýšlené činnosti. Zajímavá je doložka o tom, že se členové sboru mají sami mezi sebou vypořádat v případných vzájemných sporech, a to bez zásahu vrchnosti i rychtáře, což znamená, že tato vrcholná kulturní a možno říci i společenská organizace byla vynata s pravomoci panslého i městského soudnictví. Snad mělo být touto skutečností zdůrazněno, že se literáty mohou stát pouze lidé vysoké občanské a morální úrovně, kteří by byli po všech stránkách vzorem celému městskému společenství.

Čtenáře hlavního obsahu artikulů literátského bratrstva snad zarazí, že umělecké činnosti se v artikulích věnuje nepatrná pozornost, ba dokonce, že o vlastním zpěvu tam není ani zmínky. Neznámé to, že by hlavní poslání této instituce bylo jiné, naopak, zpěv při bohoslužbách byl hlavním a samozřejmým úkolem, jehož zdůraznění nebo výslovné uvedení považoval pisař, případně páni literáti sami při koncipování svého řádu za zcela zbytečné.

Možná, že některá s uvedených pravidel literátského bratrstva by se dala použít i dnes pro dodržování pravidel slušného chování a dobrého vzájemného společenství soužití nás všech / např. bod 9. a 11./

Doufám, že toto vysvětlení k Literátskému bratrstvu v Brtnici jako konečný doplněk k dořeslení osobnosti poslední kunštátské majitelky Jevišovic paní Kateřiny Zajímkové plně postačí.

Vylíčení všech skutečností týkajících se Kateřiny Zajímkové a jejího manžela Hyn'a Brtnického z Valdštejna ukazuje, že šlo o šlechtice na tehdejší dobu vysoce vzdělané, osvícené a pohotové, kteří vedle svých osobních zájmů měli i pochopení pro životní zájmy svých poddaných.

V příštím čísle si provedeme závěrečné zhodnocení celkového územního rozvoje a stavu bývalého jevišovického panství za jevišovických Funštátů.

Dovíme se, že v průběhu zhruba 350 let, kdy Jevišovice patřily pánům z Funštátu, patřilo k jevišovickému panství na Moravě i v Čechách více než 180 obcí.

Dr. Lad. A u d y

